

власна, індивідуальна успішність за будь-яку ціну, навіть нехтуючи авторитетом та довірою людей.

Крім уже сказаного вище стосовно соціальних наслідків нехтування справжніми, істинними знаннями та ролі в цьому процесі академічної недоброчесності, можна звернутись до досвіду розвинених країн, які стали такими не в останню чергу завдяки культивуванню в суспільстві моральних норм, їх впровадженню в суспільну тканину органами державної влади.

Стосовно нашої країни: в суспільстві все більше росте переконання, що без моральної складової, яка буде пронизувати усі суспільні інститути державної влади, не будуть працювати жодні закони. Це стосується і академічного середовища. Академічне середовище – це те місце, де виробляються смисли і виховуються майбутні громадяни.

І. В. Толстов

ПРО ДЕЯКІ ПРИЧИНИ ПЛАГІАТУ

Сьогодні надзвичайно актуальною у науковому співтоваристві є дискусія про дотримання принципів академічної доброчесності, в центрі якої знаходиться проблема плагіату. Тому закономірним є питання про сутність та причини цього феномену.

У широкому розумінні «... плагіат є присвоєнням чужого інтелектуального продукту, видаванням чужого за своє..., виявом неспроможності конкретного дослідника самостійно провести наукове дослідження та оформити його результати у тексті, а й вираженням відвертої зухвалості, що часто межує з недоумкуватістю» (<http://education-ua.org/ua/articles/1155-protidiya-akademichnij-nedobrochesnosti-v-leshchatakh-kognitivnogo-disonansu>). Його наявність у текстах вимагає скасування наукових результатів та застосування санкцій до всіх суб'єктів, які причетні до їхньої підготовки.

Щодо причин плагіату, то їх багато, але ми зупинимось на чотирьох, які виділяє В. П. Андрущенко у статті «Академічна недоброчесність як виклик інтелектуальній спроможності нації» (<http://www.golos.com.ua/article/305409>).

Перша обумовлена статусом та характером науки, яка не є істиною в останній інстанції, у ній взаємодіють, почергово змінюючи одна одну, істина і похибка. Також нове наукове знання неможливе без звернення до попереднього досвіду людства, це твердження вдало ілюструє відомий афоризм Ф. Бекона про те, що карлик на плечах у велетня бачить далі, ніж сам велетень. Друга причина плагіату – це укорінена з радянських часів практика цитування тих чи інших положень робіт класиків марксизму-ленінізму. Посилання на класиків вважалось основним аргументом, який

ставити крапку у будь-якій дискусії. Третьою серед причин плагіату є укорінена з дитинства, а точніше, зі школи, наша вітчизняна звичка переписувати у товариша домашнє завдання або контрольну роботу, яка виконується на уроці. Для колишніх радянських шкіл таке явище вважалось нормальним. Побутує воно ще й в українських школах, але у європейських, а також в американських закладах освіти це явище визнається ганебним. І якщо хтось і десь помітив його прояви, то одразу повідомить про це вчителя. Реакція може бути вкрай суворою – аж до відрахування зі школи. Ми ж споглядаємо за таким крізь пальці. Шкільна звичка переноситься в університет і далі. Четверта причина цього ганебного явища обумовлена поширенням комп'ютерних технологій та інтернету. Без них сьогодні жоден дослідник не працює і для того, щоб скоротити час на наукову роботу, може використати з інтернету чужі цитати, тексти без позначок та посилань, виправдовуючись тим, що так роблять усі.

Ми повністю поділяємо думку В. П. Андрущенко, що плагіат – це зло, з яким треба боротися. Але разом з тим потрібно відрізнити плагіат від компіляції, запозичення, збігу та ін. Зрозуміло, ці відмінності мають бути зафіксовані нормативними документами, роз'яснені у науковому співтоваристві, особливо серед наукової молоді, уведені в практику, а для цього потрібна ґрунтовна дискусія між експертами та науковцями.

Т. В. Количева

ДІАЛОГ СТУДЕНТА ТА ВИКЛАДАЧА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ПРИНЦИПІВ ВЗАЄМНОЇ ПОВАГИ

Сучасна людина проживає життя у мінливому суспільстві, і на її світогляд впливають особливості інформаційних технологій, і, крім того, особливості комунікацій. Сучасна людина існує не просто при участі впливу, комунікацій, а й у безпосередньому діалозі з суспільством, спільнотою людей, іншою людиною.

У спілкуванні викладача та студента є певні бар'єри, які виникають непомітно, і спочатку викладач може не усвідомлювати їх. Серед багатьох факторів організації взаємодії між студентом та викладачем особливе значення мають соціальний, психологічний та когнітивний бар'єри. Соціальний бар'єр обумовлено домінуванням рольової позиції, і важливим фактором у цьому є здатність викладача, або демонструвати цей бар'єр, підкреслюючи дистанцію, або виражати готовність до активного слухання. Це стосується як безпосередньо навчального процесу, так і організаційних моментів, які стосуються обговорення оцінювання, вимог до проведення занять. Слід запобігати цій ситуації, коли викладач не намагається входити у безпосередній контакт з аудиторією, а викладає матеріал, не